

Zadávání veřejných zakázek v oblastech postižených přírodní katastrofou

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) vydává Výklad postupu podle zákona č. 40/2004 o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, který je určen pro zadavatele v oblastech postižených přírodní katastrofou. Tento metodický materiál je vydáván v souvislosti s rozsáhlými záplavami na území ČR a v návaznosti na vyhlášení stavu nebezpečí, resp. stavu nouze, na základě § 3 odst. 3 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, v některých oblastech našeho státu.

I. Zakázky, u nichž předpokládaná cena předmětu zakázky nepřesáhne 2 mil. Kč bez DPH (§ 6 odst. 3 zákona)

Veřejná zakázka je definována v ustanoveních § 6 odst. 1 a 2 zákona. Pokud předpokládaná cena dodávek, služeb nebo stavebních prací nepřesáhne 2 mil. Kč, nejedná se o veřejnou zakázku ve smyslu zákona. V takovém případě zadavatel postupuje při zadání dodávek, služeb nebo stavebních prací podle § 6 odst. 3 zákona, tj. dodávky, služby nebo stavební práce zadává transparentním a nediskriminačním postupem za cenu obvyklou v místě plnění. Vzhledem k tomu, že zakázky, jejichž předpokládaná cena nepřesáhne 2 mil. Kč nejsou veřejnými zakázkami, neaplikují se v těchto případech např. ani ustanovení zákona o podávání námitek nebo uveřejňování informací na centrální adrese. Jedná se o nejjednodušší způsob zadání zakázky, na jehož základě lze operativně zajistit např. nákupy čistících prostředků, balené pitné vody, potravin, úklidové služby, opravy poškozených staveb apod.

II. Veřejné zakázky, u nichž předpokládaná cena předmětu veřejné zakázky přesáhne 2 mil. Kč bez DPH

A) Veřejné zakázky, které mají charakter krajní naléhavosti (jednací řízení bez uveřejnění – 27 odst. 1 písm. c) zákona)

Jednací řízení bez uveřejnění může zadavatel podle § 27 odst. 1 písm. b) zákona použít mj. jestliže je veřejnou zakázku nezbytné zadat v naléhavém případě z důvodu krizového stavu (např. zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů), a není možno veřejnou zakázku zadat v jiném zadávacím řízení. V současné době tedy zadavatelé mohou podle citovaného ustanovení zákona postupovat v oblastech, pro které byl vyhlášen stav nebezpečí, resp. stav nouze.

Jednací řízení bez uveřejnění zahajuje zadavatel písemnou výzvou k jednání, v níž oznámí dodavateli nebo určitému omezenému počtu dodavatelů svůj úmysl zadat veřejnou zakázku v tomto zadávacím řízení (§ 45 odst. 2 zákona). Ve výzvě k jednání v jednacím řízení bez uveřejnění musí zadavatel podle § 45 odst. 2 zákona uvést:

a) informace o předmětu veřejné zakázky,

b) identifikační údaje o zadavateli včetně osobních údajů v rozsahu uvedeném v § 29 odst. 3,

c) informace o možnosti vyžádat si zadávací dokumentaci, pokud již není součástí této výzvy, zejména informace o místě, době vyzvednutí a úhradě nákladů na pořízení zadávací dokumentace a lhůtě pro vyžádání zadávací dokumentace a vyžádání dodatečných informací k zadávací dokumentaci,

d) datum, hodinu a místo, kde se bude jednání konat.

Zákon u tohoto zadávacího řízení výslovně nepředpokládá podávání závazných nabídek jedním nebo více dodavateli. Je však možné, že každý dodavatel, který se hodlá „jednání“ zúčastnit, zpracuje na základě předmětu veřejné zakázky a informací získaných od zadavatele či ze zadávací dokumentace (pokud je zpracována) konkrétní písemný materiál, který bude předán zadavateli jako výchozí podklad pro jednání; takový podklad však není nabídkou ve smyslu zákona (§ 17 a § 53 zákona). Způsob, jakým bude jednání s dodavateli (na základě jejich „nabídek“) vedeno, však zákon výslovně neupravuje. Nelze tedy ani vyloučit, že jednání bude vedeno formou písemná výzva zadavatele – reakce dodavatele formou podání písemné „nabídky“ a pokud již zadavatel dále jednat nehodlá, může o přidělení veřejné zakázky rozhodnout na základě předložených „nabídek“ podle předem stanoveného kritéria či kritérií. V případě, že zadavatel bude pokračovat v jednání, nejsou podmínky uvedené v „nabídkách“ závazné a lze o nich dále jednat, tj. například dojednat nižší cenu, což koresponduje s významem jednacímho řízení – jednáním s dodavateli dosáhnout co nejvýhodnějších smluvních podmínek.

Pro úplnost ÚOHS upozorňuje na nutnost dodržovat ve všech zadávacích řízeních (tedy i v jednacím řízení bez uveřejnění) zásady stejného zacházení, zákazu diskriminace a transparentnosti (§ 25 odst. 1 zákona). V této souvislosti ÚOHS dále poznamenává, že za účelem naplnění zásady transparentnosti je nezbytné jednání zadavatele s dodavateli zaznamenat. Pokud zadavatel jedná s více subjekty, je vhodné jednání organizovat tak, aby bylo zabráněno případným dohodám uchazečů o ceně. Výsledky jednání musí být následně zpracovány do písemné zprávy zadavatele (§ 69 zákona – není stanovena lhůta pro její vypracování) a do informačního listu veřejné zakázky. Ustanovení § 85 zákona stanoví povinnost poskytnout údaje a informace o veřejné zakázce Ministerstvu pro místní rozvoj do 15 dnů ode dne uzavření smlouvy. Informační list veřejné zakázky – viz vyhláška č. 240/2004 Sb., o informačním systému o zadávání veřejných zakázek a metodách hodnocení nabídek podle jejich ekonomické výhodnosti ve znění pozdějších předpisů, a www.centralniadresa.cz. V této souvislosti je nutno uvést, že jednacím řízení bez uveřejnění je výjimečným způsobem zadání, kterého je možné použít pouze za splnění podmínek stanovených v § 27 resp. § 28 zákona.

Výše uvedeným způsobem lze postupovat v období kulminace povodně, kdy je nezbytně nutné vykonávat záchranné práce a neodkladné činnosti, jako je zpevňování hrází vodních toků, demolice, obnova zdrojů pitné a užitkové vody, nákup základních potravin a léků, dezinfekčních a čistících prostředků a dalších prostředků základní potřeby apod. V těchto akutních případech jakýkoliv úkon zadavatele při zadání veřejné zakázky vedoucí k urychlenému odstranění škod, k záchraně životů a zdraví lidí nebo k odvrácení hrozícího nebezpečí škody velkého rozsahu není v rozporu se zákonem. V takových případech, kdy zadavatel v tomto krizovém období zadal veřejnou zakázku jednomu zájemci jiným způsobem než písemnou výzvou (tzn. ústně, telefonicky a jinak), musí po uplynutí akutního stavu ohrožení uvést tento postup do souladu s ustanovením § 45, § 69 a § 85 zákona (viz výše). Tímto postupem se zadání veřejné zakázky podstatně zjednoduší, neboť zákon nevyžaduje v době zadávání veřejné zakázky dodržení žádných zákonných lhůt a ani dalších formálních náležitostí, typických při ostatních způsobech zadávání veřejných zakázek.

Zadání veřejné zakázky v jednacím řízení bez uveřejnění by v objektivně odůvodněných případech bylo možno akceptovat i po skončení stavu nebezpečí, resp. stavu nouze, pokud by taková zakázka byla zadána v krajně naléhavém případě, který zadavatel svým jednáním

nezpůsobil a ani jej nemohl předvídat, a z časových důvodů není možné zadat veřejnou zakázku v jiném druhu zadávacího řízení. Krajiní naléhavost lze spatřovat v tom, že kvůli hrozícím škodám velkého rozsahu či ohrožení života nebo zdraví lidí, nelze z časového hlediska dodržet běžné, zákonem stanovené postupy zadávání veřejných zakázek. Zde by se jednalo o takové práce, které směřují k odstraňování následků škod vzniklých v průběhu povodní, jako je např. zprovoznění důležitých železničních tratí a pozemních komunikací, telekomunikačních zařízení, čištění komunikací a vodních zdrojů, obnovení dodávek plynu, elektrické energie a vody.

B) Veřejné zakázky, které nemají charakter krajní naléhavosti

V dalším období vyvstane nepochybně řada potřeb, které sice s přírodní katastrofou bezprostředně souvisí, nebude se však již jednat o krajní naléhavost, která je nezbytnou podmínkou pro aplikaci ustanovení § 27 odst. odst. 1 písm. c) zákona, tj. pro zadání veřejné zakázky v jednacím řízení bez uveřejnění. V těchto případech již budou použity standardní postupy pro zadávání veřejných zakázek, od kterých se nelze odchýlit.

Pokud se jedná o délku zadávacího procesu, je nutno vždy respektovat zákonem stanovené lhůty, avšak některé z nich může zadavatel vhodně zvoleným zákonným způsobem zkrátit (naléhavý případ – viz dále). Zákon rovněž ponechává stanovení některých lhůt výhradně na zadavateli, a tudíž se v tomto směru nabízí zadavateli možnost neprodlužovat nadbytečně zadávací proces.

Zákonný důvod pro zkrácení zadávacího procesu obsahuje užší řízení (§ 43 zákona) a jednacím řízení s uveřejněním (§ 44 zákona). Zákon stanoví lhůtu. Lhůta pro doručení žádosti o účast v užším řízení (a v jednacím řízení bez uveřejnění) nesmí být kratší než 37 dnů, v naléhavých případech ne kratší než 15 dnů.

Pojem „naléhavý případ“ je definován v § 17 písm. k) zákona, avšak vždy je nutno tento posuzovat s přihlédnutím k okolnostem, za kterých je zadávána konkrétní veřejná zakázka. Nelze tedy stanovit definici pro pojem „naléhavý případ“, použitelnou pro všechny situace, které mohou u zadavatelů nastat. Pouze obecně lze konstatovat, že půjde většinou o případy, kdy zadavatel bude nucen v co nejkratší době řešit určitý závažný problém (např. oprava poškozené důležité komunikace). V této souvislosti je však nutno zdůraznit, že posouzení, zda se jedná o „naléhavý případ“, nemůže být postaveno pouze na subjektivním názoru či domněnce zadavatele, nýbrž musí být založeno na zcela objektivních a doložitelných skutečnostech.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže také poskytuje na žádost zadavatelů konzultace o případném postupu při zadávání veřejných zakázek a bližší informace lze získat na adrese: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Joštova 8, 601 56 Brno, případně na tel. čísle: .

Martin Pecina, předseda Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Tiskový a personální odbor ÚOHS

(výklad zveřejněn 4. dubna 2006)